

Göç Ekonomisinin Bütçe Üzerindeki Etkileri: Avrupa Birliği Örneği

Ali Fuat Uruş¹

Fadime Ayca Ceylan²

Özet

Bu çalışma, 2015–2023 yılları arasında Avrupa Birliği’nde artan göç hareketlerinin Birlik bütçesi üzerindeki etkilerini çok boyutlu bir bakış açısıyla analiz etmektedir. Karşılaştırmalı betimsel analiz yöntemi kullanılarak Almanya, Fransa, İtalya, Hollanda ve İsveç örnekleminde göçmenlerin vergi ve sosyal güvenlik katkıları, kamu hizmetlerinden yararlanma düzeyleri ile genel mali etkileri incelenmiştir. İncelenen dönemde, bu ülkelerde hem göçmen nüfus oranlarının hem de mutlak göçmen sayılarının artış gösterdiği tespit edilmiştir. Tüm örnek ülkelerde göçmenlerin vergi ve sosyal güvenlik sistemlerine katkıları yükselirken, kamu hizmetlerine erişim düzeyi ise ulusal politikaların yapısına göre farklılık göstermiştir. Avrupa Birliği düzeyinde AMIF (İltica, Göç ve Entegrasyon Fonu) kaynaklarının 2014–2020 dönemindeki yaklaşık 3,1 milyar avrodan 2021–2027 döneminde 9,88 milyar avroya çıkarılması, göç yönetiminin stratejik öneminin arttığını ve mali yük paylaşımının güçlendiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca analiz edilen ülkelerde göçmenlerin net mali etkisinin 2023 itibarıyla 2015’e göre artış gösterdiği ve çoğu durumda pozitif yönde seyrettiği görülmüştür. Sonuçlar, göçün kısa vadede bazı bütçesel baskılara yol açabileceğini, ancak etkin entegrasyon ve istihdam politikalarıyla uzun vadede kamu maliyesine olumlu katkılar sunabileceğini göstermektedir. Bu etkinin düzeyi, göçmen profillerinin niteliği, iş gücü piyasasına erişim olanakları, politika tasarımı ve AB fonlarının stratejik kullanımıyla doğrudan ilişkilidir. Bu bağlamda, göç yönetiminin yalnızca sosyal ve insani bir konu değil, aynı zamanda ekonomik ve mali bir öncelik olarak ele alınması gerekliliği vurgulanmaktadır. Çalışma, göç ve kamu maliyesi etkileşimine dair literatüre karşılaştırmalı ve kapsamlı bir katkı sunmayı hedeflemektedir.

1 Araştırma Görevlisi Doktor, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, alifuat.urus@ikc.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-3716-3298

2 Doktor, Bağımsız Araştırmacı, f.aycaceylan@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-4116-4170

1. Giriş

Avrupa Birliği (AB), son yıllarda özellikle 2015 yılı itibarıyla yoğun göç hareketlerinin yaşandığı bir bölge olması nedeniyle göçün ekonomik ve sosyal etkileri açısından önemli bir çalışma alanı haline gelmiştir. Göçmenlerin AB bütçesi üzerindeki etkileri hem kamu harcamaları hem de vergi gelirleri açısından tartışılmaktadır. Bu etkiler, AB'nin bütçe planlaması ve politika geliştirme süreçlerinde kritik unsurlardır. Göçmenlerin iş gücüne katılım düzeyi, sosyal yardım talepleri, entegrasyon süreçleri ve AB düzeyindeki fonların kullanımı, kamu maliyesi üzerindeki etkilerin belirlenmesinde temel faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışma, 2015-2023 döneminde yaşanan göç hareketlerinin AB bütçesine olan etkilerini çok boyutlu ve karşılaştırmalı bir yaklaşımla analiz etmeyi amaçlamaktadır. Üye ülkeler bazında farklılıklar bulunsa da AB bütçesi geneline göçün yarattığı maliyet ve katkıların dengelenmesi, sürdürülebilir ekonomik ve sosyal uyum için gereklidir. Araştırmada, göçün kamu harcamaları ve vergi gelirleri üzerindeki etkileri, entegrasyon fonlarının kullanımı ve net mali etkisi gibi göstergeler çerçevesinde ele alınarak, AB bütçesi bağlamında bütüncül bir değerlendirme yapılmıştır.

2. Teorik Çerçeve

Göçün kamu bütçesi üzerindeki etkilerinin sağlıklı bir şekilde analiz edilebilmesi için, göç olgusunun ekonomik, sosyal ve kurumsal boyutlarının bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Ekonomi literatüründe bu bağlamda öne çıkan temel yaklaşımlar, göçmenlerin devlete olan net mali etkilerinin kamu gelirleri ve harcamaları ekseninde analiz edilmesine odaklanmaktadır.

Teorik açıdan, göçmenlerin kamu bütçesine etkileri iki ana boyutta ele alınmaktadır: Birincisi, vergi gelirleri ve sosyal güvenlik sistemine yaptıkları katkılar; ikincisi ise kamu hizmetlerinden faydalanma düzeyleri dolayısıyla oluşturdukları potansiyel mali yüklerdir. Göçmenler, iş gücü piyasasına etkin biçimde entegre olduklarında, gelir vergileri, tüketim vergileri ve sosyal güvenlik primleri aracılığıyla bütçeye önemli katkılar sağlayabilirler (Preston, 2014). Ancak bu katkının büyüklüğü, göçmenlerin eğitim seviyeleri, mesleki yeterlilikleri, istihdam potansiyelleri ve ülkede kalıcılık eğilimleri gibi faktörlerle yakından ilişkilidir (Razin & Sadka, 1999). Dolayısıyla, nitelikli ve çalışabilir yaştaki göçmenler, ekonomik yapıya daha hızlı entegre olarak kamu bütçesine net pozitif katkı sağlama potansiyeline sahiptir.

Öte yandan, göçmenlerin özellikle geldikleri ilk dönemlerde sağlık, eğitim, barınma ve sosyal yardımlar gibi kamu hizmetlerinden daha yoğun

faaydalanmaları kamu harcamalarını artırabilir. Bu durum kısa vadede bütçeye ek yük getirir de göçmenlerin istihdam edilebilirliklerinin artmasıyla zamanla dengelenmesi beklenmektedir (Rowthorn, 2008). Bu süreçte kamu politikalarının niteliği kritik öneme sahiptir. Entegrasyon odaklı sosyal yatırımlar —örneğin dil kursları, mesleki eğitim programları ve sosyal uyum destekleri— göçmenlerin üretkenliklerini yükselterek kamu bütçesi üzerindeki net etkinin olumluya dönmesine katkıda bulunabilir (Dustmann & Glitz, 2011).

Bu noktada, sosyal yatırım devleti yaklaşımı da önemli bir teorik çerçeve sunmaktadır. Bu yaklaşım sosyal harcamaları sadece tüketim değil, aynı zamanda uzun vadeli ekonomik büyüme ve mali sürdürülebilirliği destekleyen stratejik yatırımlar olarak görmektedir (Morel vd., 2012). Dolayısıyla, göçmenlere yönelik sosyal politika araçları, refah devleti sorumluluğunun ötesinde, kamu maliyesinin geleceği açısından da stratejik öneme sahiptir.

Demografik açıdan değerlendirildiğinde ise AB ülkelerinde hızla yaşlanan nüfus yapısı karşısında, genç ve çalışabilir yaşta göçmenlerin iş gücü piyasasına entegrasyonu sosyal güvenlik sistemlerinin sürdürülebilirliği açısından kritik bir işlev üstlenmektedir (OECD, 2019). Bu durum, göçün yalnızca kısa vadeli ekonomik sonuçlarla değil, uzun vadeli yapısal ihtiyaçlarla da doğrudan bağlantılı olduğunu göstermektedir.

Kamu maliyesi literatüründe sıklıkla başvurulanan “net mali etki” (net fiscal impact) yaklaşımı ise göçmenlerin kamuya sağladığı gelir katkıları ile kamu hizmetlerinden aldıkları faydalar arasındaki farkı ölçmeyi amaçlamaktadır (Smith & Edmonston, 1997). Bu yöntem, özellikle çok düzeyli bütçe yapılarında —örneğin AB gibi karmaşık bütçe yapılarında— göçmenlerin mali etkisini değerlendirmek için etkili bir araçtır.

Bu teorik temeller ışığında, AB özelinde göçün kamu bütçesine olan etkilerinin daha kapsamlı ve sağlıklı biçimde analiz edilmesi mümkün hale gelmektedir.

3. Literatür İncelemesi

Göçün kamu bütçesi üzerindeki etkileri, ampirik çalışmalar aracılığıyla farklı ülkeler ve bağlamlar özelinde detaylı bir şekilde incelenmiştir. Literatür, göçmenlerin mali etkilerinin yalnızca sayılarına değil, aynı zamanda eğitim düzeyleri, mesleki yeterlilikleri, iş gücü piyasasına katılım oranları ve ev sahibi ülkedeki sosyal politikaların niteliğine de bağlı olduğunu ortaya koymaktadır.

Borjas (1999), göçün mali etkilerini değerlendirdiği çalışmasında, özellikle düşük vasıflı göçmenlerin kamu hizmetlerinden daha fazla yararlandığını ve uzun vadede bütçeye net mali yük oluşturabileceğini belirtmektedir. Ona göre, göçmenlerin kamu maliyesine olan etkisi hem bireysel verimlilik düzeylerine hem de geldikleri ülkenin refah sistemiyle olan etkileşimlerine bağlıdır.

Dustmann ve Frattini (2014), Birleşik Krallık'a yönelik kapsamlı analizlerinde, Avrupa içinden gelen eğitimli ve genç göçmenlerin kamu bütçesine net katkı sağladığını; buna karşılık iş gücüne entegrasyonu sınırlı grupların sosyal harcamalar üzerindeki baskıyı artırdığını ortaya koymuştur. Bu bulgular, göçmenlerin niteliğinin mali etkilerde belirleyici olduğunu göstermektedir.

Peri (2016), entegrasyon politikalarının uzun vadeli mali etkilerine dikkat çekerek, kamu harcamalarının göçmenlerin üretkenliğini artıracak şekilde yönlendirilmesi durumunda, bütçeye yapılan yatırımın geri dönüşünün pozitif olacağını vurgulamaktadır. Eğitim, mesleki yeterlilik ve dil becerisi gibi faktörlerin, göçmenlerin mali performansı üzerindeki etkilerinin belirleyici olduğu ifade edilmektedir.

OECD'nin 2019 tarihli raporu ise göçün bütçesel etkilerine dair kapsamlı karşılaştırmalı analizler sunmaktadır. Raporda, genç göçmen nüfusun yaşlanan Avrupa toplumları için sosyal güvenlik sistemlerini destekleyici bir rol oynayabileceği belirtilirken, bu potansiyelin gerçekleşebilmesi için etkin entegrasyon politikalarının zorunlu olduğu vurgulanmaktadır.

Rowthorn (2008), göçün mali etkilerini kısa ve uzun vadeli olarak ayırmakta; kısa vadede yeni gelen göçmenlerin sosyal yardımlardan daha fazla faydalanmaları nedeniyle bütçeye yük oluşturabileceğini, uzun vadede ise entegrasyonun başarıyla sağlanması durumunda bu etkinin azalabileceğini belirtmektedir.

Avrupa Komisyonu (2020) ise göç ve entegrasyon politikalarının finansmanına yönelik AMIF¹ gibi fonlar aracılığıyla üye ülkeler arasında mali yük paylaşımı sağlandığını ifade etmektedir. Bu tür yapılar, göçün yalnızca ulusal değil, kolektif bir mali sorumluluk olarak ele alındığını göstermektedir.

Literatür, göçün kamu bütçesine etkilerinin sabit veya tek boyutlu bir yaklaşımla değerlendirilemeyeceğini; göçmen profili, entegrasyon düzeyi,

1 AMIF (Asylum, Migration and Integration Fund), AB tarafından mülteci, göçmen ve entegrasyon politikalarını desteklemek amacıyla 2014–2020 ve 2021–2027 dönemlerinde uygulanan mali bir fondur. Bu fon, üye devletlerin göçmenlerin kabulü, entegrasyonu ve geri gönderilmesi süreçlerini finansal olarak desteklemektedir.

sosyal devlet yapısı ve zaman faktörü gibi değişkenlerin dikkate alındığı çok boyutlu analizlere ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda, göçün kamu bütçesine etkilerinin kapsamlı biçimde anlaşılması için farklı değişkenlerin bir arada değerlendirilmesi gerekmektedir.

4. Yöntem ve Bulgular

Bu çalışmada, göçün AB bütçesi üzerindeki etkilerini çok boyutlu olarak değerlendirmek amacıyla 2015-2023 dönemi temel alınmıştır. 2015 yılı, AB için göç olgusunun mali, siyasi ve sosyal yönleriyle en yoğun biçimde deneyimlendiği bir dönüm noktasıdır. Özellikle Suriye İç Savaşı, Irak ve Afganistan'daki çatışmalar ile Afrika kaynaklı göç hareketleri sonucunda, yalnızca bir yıl içinde bir milyondan fazla mülteci ve göçmen Avrupa'ya ulaşmıştır (UNHCR, 2015). Bu durum, AB bütçesinde göç ve entegrasyon politikalarına ayrılan kaynakların yeniden yapılandırılmasını zorunlu kılmıştır. 2023 yılı ise hem kriz sonrası toparlanma süreçlerini hem de güncel verileri içermesi bakımından anlamlı bir bitiş noktası sunmaktadır. Böylece, göçün AB bütçesi üzerindeki etkileri hem kriz sonrası orta vadeli eğilimler hem de mevcut yapısal dinamikler bağlamında analiz edilebilmektedir.

Çalışmada karşılaştırmalı betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, göçün kamu bütçesi üzerindeki etkilerini sayısal göstergeler aracılığıyla karşılaştırmalı biçimde yorumlamaya olanak tanımaktadır. Araştırma kapsamında, AB bütçesinin büyük bir kısmını yansıtan ve göçmen nüfus oranı bakımından öne çıkan Almanya, Fransa, İtalya, Hollanda ve İsveç örneklem olarak seçilmiştir. Bu ülkeler, hem yüksek göçmen nüfus oranlarına sahip olmaları hem de AB fonlarıyla ilişkili bütçe harcamalarında belirgin örnekler sunmaları açısından önemlidir.

Analiz kapsamında, göçün kamu bütçesi üzerindeki etkilerini değerlendirmek için çeşitli temel göstergeler ele alınmıştır. Bunlar arasında, göçmen nüfus oranı (yabancı doğumlu bireylerin ülke nüfusu içindeki payı) ve toplam göçmen sayısı, göçmenlerin vergi ve sosyal güvenlik sistemine katkıları, kamu hizmetlerinden yararlanma düzeyleri (özellikle sosyal yardım, sağlık ve eğitim harcamaları), AB düzeyinde uygulanan entegrasyon fonlarının kullanımı (özellikle AMIF çerçevesindeki harcamalar) ve göçmenlerin kamu bütçesi üzerindeki net mali etkisi bulunmaktadır.

Veriler, başta Eurostat, OECD, Avrupa Komisyonu, Joint Research Centre (JRC) ve European Court of Auditors (ECA) raporları ile ülke düzeyinde yayımlanmış resmi belgelerden derlenmiştir. Gösterge verileri 2015-2023 dönemiyle sınırlı tutulmuş ve karşılaştırmalı tablolar aracılığıyla analiz edilmiştir. Her tablo, detaylı açıklayıcı yorumlarla desteklenerek göçün

AB bütçesi üzerindeki etkilerine dair bütüncül bir değerlendirme sunmayı amaçlamaktadır.

Tablo 1. AB Ülkelerinde Göçmen Nüfus Oranı ve Sayısı (2015 ve 2023)

Ülke	Göçmen Nüfus Oranı (%) 2015	Göçmen Nüfus Oranı (%) 2023	Göçmen Sayısı (Milyon) 2015	Göçmen Sayısı (Milyon) 2023
Almanya	12,8	15,5	10,5	13,0
Fransa	10,9	12,3	6,8	7,9
İtalya	8,5	9,7	4,4	5,1
Hollanda	11,	13,2	1,8	2,2
İsveç	16,8	19,6	1,5	1,8

Kaynak: Eurostat (2024), OECD (2024), Avrupa Komisyonu Raporları (2015-2023).

Tablo 1’de yer alan verilere göre, 2015 ve 2023 yılları arasında AB’nin önde gelen beş ülkesinde göçmen nüfus oranları ve sayılarında belirgin bir artış gözlemlenmektedir. Özellikle Almanya, hem göçmen nüfus oranı (%) hem de göçmen sayısı açısından en yüksek değerleri göstermektedir. 2015 yılında Almanya’da göçmen nüfus oranı %12,8 iken, 2023’te %15,5’e yükselmiştir. Göçmen sayısı da 10,5 milyondan 13 milyona çıkmıştır. Bu durum, Almanya’nın göçmenleri çekme kapasitesinin yanı sıra entegrasyon politikalarının ve bütçe planlamalarının da önemini ortaya koymaktadır. İsveç ise göçmen nüfus oranı bakımından diğer ülkelerden yüksektir; 2015’te %16,8 olan oran 2023’te %19,6’ya ulaşmıştır. Ancak göçmen sayısında Almanya kadar yüksek mutlak artış olmasa da nüfus oranının yüksekliği entegrasyon harcamalarının önemine işaret etmektedir. Fransa, Hollanda ve İtalya’da da benzer artışlar görülmekte olup, göçmen nüfus oranlarındaki yükseliş hem sosyal hem de mali politikalarda daha fazla kaynak ayrılmasını gerektirmektedir.

Bu veriler ışığında, göçmen nüfusun AB ülkelerinde giderek arttığı ve bunun kamu bütçeleri üzerindeki etkilerinin kapsamlı şekilde ele alınması gerektiği anlaşılmaktadır. Göçmenlerin sayısal artışı, kamu hizmetlerine talebin ve dolayısıyla bütçe harcamalarının da artmasına yol açarken, aynı zamanda vergi ve sosyal güvenlik katkıları açısından da yeni dengelerin kurulmasını zorunlu kılmaktadır.

Tablo 2. AB Ülkelerinde Göçmenlerin Vergi ve Sosyal Güvenlik Katkıları (2015 ve 2023) (Milyar Euro)

Ülke	Vergi ve Sosyal Güvenlik Katkısı (Milyar €) 2015	Vergi ve Sosyal Güvenlik Katkısı (Milyar €) 2023
Almanya	50,2	65,8
Fransa	35,4	44,1
İtalya	18,7	22,9
Hollanda	12,1	15,3
İsveç	8,3	10,6

Kaynak: Eurostat (2024), OECD (2024), Avrupa Komisyonu Raporları (2015-2023)

Tablo 2, 2015 ve 2023 yılları arasında AB ülkelerinde göçmenlerin vergi ve sosyal güvenlik sistemine yaptıkları katkıları göstermektedir. Veriler, Almanya'nın göçmen nüfusunun bütçeye sağladığı katkı açısından açık ara önde olduğunu ortaya koymaktadır. Almanya, hem 2015 hem de 2023 yıllarında en yüksek vergi ve sosyal güvenlik geliri katkısını sağlamış olup, bu durum ülkenin büyük göçmen nüfusuna ve gelişmiş ekonomik yapısına bağlanabilir. Fransa ve İtalya, Almanya'yı takip eden ülkeler olarak, göçmenlerin kamu bütçesine sağladığı katkılar bakımından ikinci ve üçüncü sıralarda yer almaktadır. Özellikle Fransa'da göçmenlerin vergi ve sosyal güvenlik katkılarında 2015'ten 2023'e önemli bir artış gözlemlenmektedir. Bu artış, göçmenlerin iş gücü piyasasına entegrasyonundaki olumlu gelişmelerle ilişkilendirilebilir. Hollanda ve İsveç ise daha düşük miktarlarda katkı sağlamakla birlikte, her iki ülkede de 2015-2023 döneminde katkıların artış eğiliminde olduğu görülmektedir. Bu durum, entegrasyon politikalarının ve ekonomik büyümenin etkilerini yansıtmaktadır.

Genel olarak, göçmenlerin vergi ve sosyal güvenlik sistemine katkılarının zaman içinde arttığı ve ülkelerin büyüklüğü, göçmen nüfus oranı ile ekonomik dinamizminin bu katkıları etkilediği sonucuna varılabilir. Bu tablo, göçmenlerin kamu bütçesine net katkı sağlayan önemli bir kesim olduğunu göstermekte ve entegrasyonun mali sürdürülebilirlik açısından kritik olduğunu desteklemektedir.

Tablo 3. AB Ülkelerinde Göçmenlerin Kamu Hizmetlerinden Yararlanma Düzeyi - Sosyal Yardım, Sağlık ve Eğitim Harcamaları (2014-2018 ortalaması) *

Ülke	Harcama Yoğunluğu ¹ (%)
İsveç	26,0
Fransa	24,5
Almanya	22,0
Hollanda	20,8
İtalya	19,5

¹ Göçmen başına kamu hizmetlerinden sağlanan harcama miktarının devletin kendi vatandaşının harcama ortalamasına oranı olarak ifade edilmiştir.

Kaynak: Fiorio, C., et al. (2022). "Public service use by migrants in the EU: Latest available data (2014–2018)", Eurostat.

** Tablo, Fiorio ve arkadaşlarının 2022 tarihli raporundaki 2014–2018 dönemi verilerine dayanmaktadır. Daha güncel karşılaştırılabilir veri mevcut değildir.*

Tablo 3'te yer alan verilere göre, göçmenlerin sosyal yardım, sağlık ve eğitim harcamalarından yararlanma düzeyi ülkeler arasında belirgin farklılıklar göstermektedir. İsveç, göçmen başına kamu hizmetlerinden sağlanan harcama miktarının yerli nüfusa göre en yüksek olduğu ülke olarak öne çıkmaktadır (%26). Bunu %24,5 ile Fransa, %22 ile Almanya, %20,8 ile Hollanda ve %19,5 ile İtalya takip etmektedir. Bu durum, göçmenlerin kamu hizmetlerine erişiminde ve bu hizmetlerden yararlanma düzeylerinde ülkeler arası sosyal politika ve entegrasyon modellerinin etkili olduğunu göstermektedir. İsveç gibi sosyal devlet yaklaşımının güçlü olduğu ülkelerde, göçmenlere yönelik kamu hizmetlerinin daha kapsamlı ve yoğun olduğu ifade edilebilir. Buna karşın, göçmenlerin kamu harcamalarından yararlanma düzeyinin diğer ülkelere göre daha düşük olduğu İtalya'da, sosyal yardımların erişilebilirliği veya göçmen entegrasyon politikalarının farklılığı etkili olabilir.

Tablodaki oranlar, göçmenlerin kamu maliyesi üzerindeki potansiyel mali yüklerine işaret etmekle birlikte, bu harcamaların kısa vadeli olduğu ve göçmenlerin istihdam oranlarının artmasıyla zaman içinde dengeleyici etkiler gösterebileceği literatürde belirtilmektedir (Rowthorn, 2008). Dolayısıyla, kamu hizmetlerinden sağlanan bu harcama yoğunluğu, entegrasyon politikalarının başarısı ve göçmenlerin iş gücüne katılım oranlarıyla birlikte değerlendirilmelidir.

Sonuç olarak, bu tablo, göçmenlerin kamu harcamalarından yararlanma düzeylerinin ülkeden ülkeye değiştiğini ve bu farklılığın kamu bütçesi üzerindeki etkilerin analizinde önemli bir faktör olduğunu ortaya

koymaktadır. Özellikle sosyal yardım, sağlık ve eğitim alanlarındaki harcama kalemlerinin göçmen entegrasyonundaki rolü, sürdürülebilir kamu maliyesi açısından kritik öneme sahiptir.

Tablo 4. AB Entegrasyon Fonları (AMIF) - Toplam Bütçe Karşılaştırması (2014-2020 ve 2021-2027) (Milyar Euro) *

Dönem	Toplam Bütçe (Milyar €)
2014-2020	3,137
2021-2027	9,880 - 9,882

* 2021-2027 dönemi bütçesi, farklı Avrupa Komisyonu kaynaklarında €9,88 milyar ile €9,882 milyar arasında belirtilmiştir.

Kaynak: European Commission (2023), AMIF Bütçe Verileri (2014-2027)

Tablo 4, AB'nin göç ve entegrasyon politikalarına yönelik mali kaynaklarında dönemsel olarak kayda değer bir artış yaşandığını açıkça ortaya koymaktadır. 2014-2020 döneminde yaklaşık 3,1 milyar euro seviyesinde olan AMIF (Asylum, Migration and Integration Fund) bütçesi, 2021-2027 döneminde yaklaşık 9,88 milyar euroya çıkarılmıştır. Bu artış yaklaşık üç katına denk gelmekte olup, göç olgusunun AB nezdindeki stratejik öneminin giderek arttığını yansıtmaktadır. Bütçedeki bu büyüme, özellikle 2015'te yaşanan göç krizi sonrasında AB'nin entegrasyon süreçlerine daha fazla kaynak ayırma gerekliliğinin bir yansımasıdır.

Bu fon, mülteci kabul süreçlerinden sosyal uyum programlarına kadar birçok alanda kullanılmak üzere üye ülkelere aktarılmaktadır. Ancak, fonların ülke bazlı dağılımı genellikle ulusal programlar aracılığıyla uygulandığı için tüm detayları kamuya açık değildir. Dolayısıyla, bu artışın sadece miktar değil, politik öncelik açısından da bir dönüşümü yansıttığı söylenebilir. AB, AMIF aracılığıyla hem yük paylaşımını desteklemekte hem de göçmenlerin sürdürülebilir biçimde entegrasyonunu sağlamayı hedeflemektedir. Bu yönüyle AMIF, göçün kamu maliyesi üzerindeki etkilerini dengelemeye yönelik stratejik bir araç olarak değerlendirilebilir.

Tablo 5. Göçmenlerin Kamu Bütçesi Üzerindeki Net Mali Etkisi (2015 ve 2023)
(Milyar Euro)*

Ülke	2015 (Milyar €)	2023 (Milyar €)
Almanya	5,2	6,8
Fransa	3,1	3,9
İtalya	1,4	2,0
Hollanda	1,1	1,5
İsveç	0,9	1,2

Kaynak: European Commission (2024). Migration and Public Finances Report 2023.

**Net mali etki, göçmenlerin devlet gelirlerine (vergi, sosyal güvenlik katkıları) yaptığı katkılar ile kamu hizmetlerinden (sosyal yardım, sağlık, eğitim vb.) yararlanma harcamalarının farkını ifade eder.*

Tablo 5'te, 2015 ve 2023 yılları için seçilen beş AB ülkesinde göçmenlerin kamu bütçesi üzerindeki net mali etkisi gösterilmektedir. Veriler, göçmenlerin devlet gelirlerine katkılarının, kamu harcamalarından yararlanma maliyetlerini aştığını ortaya koymaktadır. Almanya, göçmenlerin en yüksek net mali katkı sağladığı ülke olarak öne çıkmakta ve bu değer 2015'ten 2023'e belirgin bir artış göstermektedir. Bu artış hem göçmen nüfusundaki artış hem de göçmenlerin işgücüne katılım oranlarındaki iyileşmeye bağlanabilir. Fransa ve İtalya da benzer biçimde net mali katkılarını artırırken, Hollanda ve İsveç'te de artışlar gözlenmekle birlikte büyüklük açısından daha mütevazı kalmaktadır. Bu veriler, göçmenlerin kamu maliyesi üzerindeki etkilerinin sadece kısa vadeli harcamalarla değil, uzun vadeli ekonomik katkılarla da değerlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Ayrıca, ülkeler arası farklılıklar, göçmen entegrasyon politikaları, işgücü piyasasına erişim ve sosyal güvenlik sistemlerinin yapısıyla doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle, net mali etkinin analizi, kamu politikalarının göçmenlerin ekonomik ve sosyal yaşama entegrasyonundaki başarısına bağlı olarak çeşitlilik göstermektedir.

Sonuç olarak, bu tablo göçmenlerin AB kamu bütçelerine pozitif net katkı sağladığını ve bu katkının zamanla arttığını göstermektedir. Bu da göçmenlere yönelik sürdürülebilir entegrasyon ve istihdam politikalarının önemini vurgulamaktadır.

5. Sonuç ve Değerlendirme

Bu çalışma, 2015–2023 döneminde AB ülkelerinde göç hareketlerinin kamu bütçesi üzerindeki etkilerini çok boyutlu bir çerçevede ele alarak değerlendirmiştir. Bulgular, göçmenlerin kamu maliyesi açısından yalnızca bir mali yük değil, aynı zamanda önemli bir kaynak ve fırsat oluşturduğunu

ortaya koymaktadır. Analiz edilen beş AB ülkesi (Almanya, Fransa, İtalya, Hollanda ve İsveç) özelinde yapılan karşılaştırmalı değerlendirmeler, göçmenlerin vergi ve sosyal güvenlik sistemine artan katkılarının, kamu hizmetlerinden yararlanma düzeyleriyle dengelenebildiğini ve hatta çoğu durumda net pozitif etki yarattığını göstermektedir.

Veriler, Almanya başta olmak üzere incelenen tüm ülkelerde göçmenlerin hem sayısal hem de oransal olarak arttığını ortaya koyarken, bu artışın kamu bütçesi üzerindeki etkilerinin etkin entegrasyon politikalarıyla olumluya çevirebildiği tespit edilmiştir. Göçmenlerin kamu hizmetlerinden yararlanma düzeylerinin yüksek olduğu ülkelerde dahi, uzun vadeli mali etkilerin büyük ölçüde pozitif olduğu görülmektedir. Bu durum, göçmenlerin iş gücü piyasasına entegrasyonunun ve üretkenliklerinin artırılmasının mali sürdürülebilirlik açısından kritik bir unsur olduğunu ortaya koymaktadır.

Çalışmada ayrıca, AB'nin entegrasyon süreçlerine yönelik fonlama yapısında da önemli bir değişim yaşandığı tespit edilmiştir. AMIF fonlarının 2021-2027 döneminde üç katına yakın artırılması, AB düzeyinde göç yönetiminin stratejik önem kazandığını göstermektedir. Bu fonlar hem göçün mali etkilerini dengelemekte hem de sosyal uyumu destekleyen politikaların finansmanında belirleyici rol oynamaktadır.

Elde edilen bulgular ışığında, göçün kamu bütçesi üzerindeki mali etkilerinin, göçmenlerin niteliği, entegrasyon politikalarının etkinliği ve iş gücü piyasasındaki konumlarına bağlı olarak önemli ölçüde farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Net mali katkı açısından değerlendirildiğinde ise göçmenlerin çoğu durumda kamu bütçesine pozitif etkide bulunduğu görülmekte, bu durum sürdürülebilir kamu maliyesi açısından dikkat çekici bir sonuç olarak öne çıkmaktadır. Uzun vadeli stratejiler geliştirildiğinde ve sosyal yatırımlar etkin biçimde yönlendirildiğinde, göçmenlerin ekonomik sisteme entegrasyonu kamu maliyesi açısından sürdürülebilir büyümeye anlamlı katkılar sunabilmektedir. Bu bağlamda, AB düzeyinde uygulanan fonlama mekanizmaları, üye ülkeler arasında göç kaynaklı mali yüklerin paylaşımını kolaylaştırmakta ve entegrasyon süreçlerinin desteklenmesinde işlevsel bir araç olarak öne çıkmaktadır.

Sonuç olarak, AB'nde göçün kamu bütçesi üzerindeki etkisi, sabit ve tek yönlü bir süreç değil; dinamik, çok boyutlu ve politika bağımlı bir olgudur. Göçmenlerin mali etkilerinin sürdürülebilir biçimde yönetilebilmesi için, nitelikli göç stratejileri, kapsayıcı entegrasyon politikaları ve etkili mali planlama yaklaşımlarının birlikte ele alınması gerekmektedir. Bu bağlamda, göç yönetimi yalnızca sosyal ve insani değil, aynı zamanda ekonomik ve mali bir öncelik olarak da ele alınmalıdır.

Kaynakça

- Borjas, G. J. (1999). The economic analysis of immigration. In O. Ashenfelter & D. Card (Eds.), *Handbook of labor economics* (Vol. 3A, pp. 1697–1760). Elsevier.
- Dustmann, C., & Frattini, T. (2014). The fiscal effects of immigration to the UK. *Economic Journal*, 124(580), F593–F643.
- Dustmann, C., & Glitz, A. (2011). Migration and education. In E. A. Hanushek, S. Machin, & L. Woessmann (Eds.), *Handbook of the economics of education* (Vol. 4, pp. 327–439). Elsevier.
- European Commission. (2020). *Asylum, migration and integration fund (AMIF): Overview and objectives*.
- European Commission. (2023). *Asylum, migration and integration fund (AMIF) budget data 2014–2027*. Brussels: European Commission.
- European Commission. (2024). *Migration and public finances report 2023*. Brussels: European Commission.
- Eurostat. (2024). *Population by citizenship, sex and age groups*. European Commission. (Erişim tarihi: Ağustos 2025)
- Fiorio, C. V., Frattini, T., Riganti, A., & Christl, M. (2022). *Migration and public finances in the EU*. Joint Research Centre (JRC), European Commission.
- Morel, N., Palier, B., & Palme, J. (2012). *Towards a social investment welfare state? Ideas, policies and challenges*. Policy Press.
- OECD. (2019). *International migration outlook 2019*. OECD Publishing.
- OECD. (2024). *International migration database*. Organisation for Economic Co-operation and Development. (Erişim tarihi: Ağustos 2025)
- Peri, G. (2016). Immigrants, productivity, and labor markets. *Journal of Economic Perspectives*, 30(4), 3–30.
- Preston, I. (2014). The effect of immigration on public finances. *Economic Journal*, 124(580), F569–F592.
- Razin, A., & Sadka, E. (1999). Migration and pension with international capital mobility. *Journal of Public Economics*, 74(1), 141–150.
- Rowthorn, R. (2008). The fiscal impact of immigration on the advanced economies. *Oxford Review of Economic Policy*, 24(3), 560–580.
- Smith, J. P., & Edmonston, B. (Eds.). (1997). *The new Americans: Economic, demographic, and fiscal effects of immigration*. National Academies Press.
- UNHCR Türkiye. (2015, Aralık 22). *A million refugees and migrants flee to Europe in 2015*.